

Vergaderjaar 2023–2024

30 821

Nationale Veiligheid

Nr. 229

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR NATUUR EN STIKSTOF

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 juni 2024

Op 15 april 2024 heeft uw Kamer de Voorjaarsnota 2024 ontvangen (Kamerstuk 36 550, nr. 1). In de Voorjaarsnota heeft uw Kamer kunnen lezen dat ik voornemens ben om te investeren in de preventie en mitigatie van natuurbranden. Vanwege het toenemende risico van natuurbranden in Nederland is extra inzet nodig. Hierbij informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, over de huidige stand van zaken met betrekking tot de versterking van natuurbrandbeheersing.

Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen betreffende de versterking van natuurbrandbeheersing toegelicht. Hiermee geef ik een vervolg aan de Kamerbrief over het rapport Natuurbrandsignaal »23 en het advies inzake de versterking van natuurbrandpreventie (Kamerstuk 30 821, nr. 179).

Versterken van natuurbrandbeheersing heeft een hoge prioriteit

Het natuurbrandrisico is hoog in Nederland. De natuur is in het dichtbevolkte Nederland sterk verweven met de rest van de fysieke leefomgeving. In en nabij de natuur kan er een diversiteit aan functies worden gevonden, waaronder wonen, werken, reizen, recreëren en zorg. Het gemengde gebruik van de ruimte zorgt ervoor dat natuurbranden in Nederland snel aanzienlijke schade kunnen veroorzaken en een grootschalige impact kunnen hebben. Natuurbranden kunnen onder andere resulteren in verlies van biodiversiteit, schade aan ecosystemen, slechte luchtkwaliteit, aantasting van de (vitale) infrastructuur, gezondheidsproblemen en in het uiterste geval slachtoffers en (tijdelijke) uitputting van de capaciteit van de hulpdiensten.

Het klimaat van Nederland is veranderd en zal gelet op de klimaatscenario's¹ nog verder veranderen in de toekomst. De weersextremen die op Nederland afkomen vergen een andere manier van omgaan met het natuurbrandrisico. Langere periodes van droogte en hitte verzwakken de al kwetsbare natuur. Zo zorgt sterke wateronttrekking samen met een droge periode ervoor dat de natuur snel uitdroogt. Dit resulteert in een hogere ontvlambaarheid van de vegetatie en vergroot de kans op natuurbranden. Dit komt boven op de verzuring, verontreiniging van bodems, vergrassing en de verspreiding van invasieve soorten die nu al ervoor zorgen dat er meer potentieel brandbaar materiaal en makkelijker ontvlambare vegetatie aanwezig is in de natuurgebieden.

Samen veiliger

Om natuurbranden nu en in de toekomst beheersbaar te houden is het versterken van de natuurbrandbeheersing cruciaal. In lijn met de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden, de Nationale Omgevingsvisie en het Nationaal Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie wordt er gewerkt aan een integrale aanpak waarbij preventie, mitigatie en bestrijding van natuurbranden ervoor zorgen dat de impact van natuurbrand in Nederland beperkt blijft. Het beschermen van mens en natuur staat daarbij centraal.

Ik vind een veilig, groen en klimaatbestendig Nederland uiterst belangrijk. Mijn ministerie heeft dan ook het afgelopen jaar op rijksniveau de coördinerende rol opgepakt voor de versterking van natuurbrandbeheersing. Zo zorgt LNV ervoor dat relevante partijen bij elkaar worden gebracht en dat er afstemming plaatsvindt over natuurbrandbeheersing tussen de ministeries. Daarnaast draagt LNV in de context van natuurbrandbeheersing, de verantwoordelijkheid voor een goed functionerend stelsel van natuurbrandpreventie en -mitigatie (risicobeheersing). De verantwoordelijkheid voor het stelsel van natuurbrandbestrijding (crisisbeheersing) ligt bij het Ministerie van JenV.

Bij de versterking van natuurbrandbeheersing wordt er beoogd om de impact van natuurbranden beperkt te houden door in te zetten op:

1. Het vergroten van de veerkrachtigheid van de samenleving;
2. Weerbare natuur en een risicobewuste inrichting van de fysieke leefomgeving;
3. Bevorderen van kennis, expertise en innovatie op het gebied van natuurbrandbeheersing;
4. Gezamenlijk voorbereiden op een natuurbrandcrisis;
5. Versterken van de natuurbrandbestrijding.

Veerkrachtige samenleving, weerbare natuur en risicobewuste inrichting fysieke leefomgeving

Een veerkrachtige samenleving is onmisbaar voor het beperken van de mogelijke impact van natuurbranden. Een voorbereide samenleving draagt bij aan het voorkomen van (onbeheersbare) natuurbranden en verlaagt het natuurbrandrisico. Risicobewustzijn en zelfredzaamheid spelen hierbij een belangrijke rol.

Duidelijke afspraken over natuurbrandpreventie en -mitigatie vind ik erg belangrijk. Ik ben hierover dan ook in gesprek gegaan met bestuurders van het Veiligheidsberaad, de Kring van commissarissen van de Koning, het IPO, de VNG, de Vereniging van bos- en natuurterreineigenaren (VBNE), de Unie van Bosgroepen, het Ministerie van J&V, Rijkswaterstaat

¹ KNMI, 2023, «KNMI'23-klimaatscenario's voor Nederland», Kamerstuk 32 813, nr. 1299

en het KNMI tijdens het Bestuurlijk Overleg Natuurbrandbeheersing (16 mei 2024).

Ik heb de afspraak gemaakt dat LNV samen met de provincies, gemeenten, natuurorganisaties, veiligheidsregio's en andere betrokken partners gaat werken aan een duidelijke en gelijkwaardige rol-, taak- en verantwoordelijkheidsverdeling in een nationaal convenant natuurbrandbeheersing. Het streven is om dit convenant binnen afzienbare tijd op te stellen, waarbij er ruimte is voor inspraak en betrokkenheid van alle relevante partijen. Parallel aan dit proces zal er gekeken worden of verdere juridische borging nodig is.

Met de 70 miljoen euro die ik voornemens ben om beschikbaar te stellen via de Voorjaarsnota 2024 ben ik van plan om de natuurbeheerders financieel te ondersteunen bij het nemen van natuurbrandpreventie en -mitigatie maatregelen. Hierbij kan gedacht worden aan maatregelen ten behoeve van veerkrachtige natuurgebieden zoals verloofing, compartimenteren, vernatting, vegetatiebeheer, het verbeteren van de bereikbaarheid voor hulpdiensten en het verbeteren van de bluswatervoorzieningen². Ook ben ik van plan om de provincies te ondersteunen bij het opstellen van natuurbrandbeheersingsprogramma's.

Bevorderen kennis, expertise en innovatie

Met behulp van de bovengenoemde middelen ben ik, naast het ondersteunen van de natuurbeheerders en provincies, van plan om een nationaal expertisecentrum voor natuurbrandbeheersing op te richten. Dit expertisecentrum zal de betrokken organisaties ondersteunen met kennis en expertise bij het tot uitvoering brengen van maatregelen op het gebied van natuurbrandbeheersing.

Gezamenlijk voorbereiden en versterken natuurbrandbestrijding

Er wordt gewerkt aan het Landelijk Crisisplan Natuurbrand. Dit overkoepelend crisisplan bevordert de samenwerking tussen crisispartners bij een (dreigende) natuurbrand. Met behulp van het crisisplan zorgen de crisispartners ervoor dat zij goed zijn voorbereid op een natuurbrandcrisis door gezamenlijk afspraken te maken over de crisisbeheersing.

Naast het maken van gezamenlijke afspraken is het belangrijk dat hulpdiensten zich voorbereiden op het kunnen bestrijden van meerdere (gelijktijdige) natuurbranden. De nadruk ligt daarbij niet zozeer op het aanschaffen van (veel) extra materieel en materiaal. De focus zal daarbij vooral moeten liggen op andere technieken en tactieken om natuurbranden te bestrijden en een versterkte samenwerking tussen de veiligheidsregio's³. Specialistische kennis over het bestrijden van natuurbranden, samen met een versterking van specialistische teams die effectiever kunnen optreden bij (grootschalige) natuurbranden zijn daarbij ook noodzakelijk. De kennis vanuit het expertisecentrum zal hiervoor worden benut. De aanpak wordt opgenomen in het Landelijk Crisisplan Natuurbrand.

Ten slotte

Hiermee zijn de belangrijkste ontwikkelingen betreffende de versterking van natuurbrandbeheersing toegelicht. Met deze aanpak wordt het

² WUR & Staatsbosbeheer, 2023, «Kennis voor de praktijk – Terreinbeheer: Effectieve preventie van onbeheersbare natuurbranden»

³ Brandweer Nederland, 2024, «Visie Natuurbrandbeheersing: Voorbereid op natuurbranden»

toenemende risico van natuurbrand serieus opgepakt. Met de genoemde maatregelen en aanvullende middelen wordt een flinke impuls gegeven aan de preventie en beheersing van natuurbranden. Ik zal de Kamer op de hoogte houden van de voortgang van deze ontwikkelingen.

De Minister voor Natuur en Stikstof,
Ch. van der Wal-Zeggelink